

Beszélgetés Szilágyi Györggyel

Dr. Szilágyi György közgazdász-statisztikus 1929-ben született Budapesten. A Közgazdaságtudományi Egyetemen diplomázott 1952-ben. Első munkahelye a Közlekedésügyi Minisztérium volt, ahonnan 1960-ban került a Központi Statisztikai Hivatal Közgazdasági főosztályára. 1998-ban ment nyugdíjba, de KSH-beli tevékenységét szerződéses munkaviszonyban 2006-ig folytatta. Jelentős szerepe volt a nemzetközi statisztikában, számos konferencián, munkacsoportban vett részt. 1968-69-ben három hónapig dolgozott az ENSZ Statisztikai Hivatalában, New Yorkban, 1986 és 1990 között pedig Genfben, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának Statisztikai Divíziójában. A Magyar Statisztikai Társaság 1990. évi újjáalakulástól nyolc évig a Társaság alelnöke, ezt követően három éven át elnöki tiszttét töltötte be. Jelenleg a Társaság örökös tiszteletbeli elnöke. Másodállásban 1960-tól 2007-ig a Közgazdaságtudományi Egyetem Statisztikai Tanszékén oktatott, 1983-ban szerzett egyetemi tanári címet. Tudományos fokozata: a Közgazdaságtudomány doktora (1982). Fontosabb kitüntetései: Állami Díj (1988), a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje (1996), a Nemzetközi Statisztikai Intézet (ISI) érdemrendje (1996), „Egyetemért” emlékérem (1999).

Beszélgetésünket kezdjük az indulással, iskoláiddal, hogyan kerültél a statisztika közelébe?

A tanulmányi éveim szokványosnak mondhatók, az akkori iskolarendszernek megfelelően négy elemi elvégzése után nyolc osztályos gimnáziumba kerültem. Jó iskolákba jártam, ahol megszerezhettem azokat az ismereteket és azt a gondolkodásmódot, amit „általános műveltségnek” szoktak nevezni, valamint azt a tanulási technikát, amelynek később is hasznát vettem.

Egyetemi tanulmányaim 1948-tól a Közgazdasági Egyetemhez kapcsolódnak. Ekkor lett a Közgazdaságtudományi Egyetem önálló (addig a Műegyetem egyik kara volt). Az új egyetem a régi tanárok egyharmadát tartotta meg, az oktatók kétharmada pedig a társadalmi és politikai élet különböző szegmenseiből ke-

rült ki. Ez egyfajta heterogenitást jelentett az oktatásban, ami nem kifejezetten színvonal-emelkedésben nyilvánult meg. Mindazonáltal alkalmam volt megismerkedni néhány kiemelkedő tanárszemélyiséggel. Első helyen említtem *Huszár Gézát*, aki matematikát tanított, sajátos módon. Tisztában volt velem, hogy az a négyszáz hallgató, akit az első évfolyamra felvettek, nem egyforma matematikai háttérrel rendelkezik. Huszár azonban képes volt a magasabb matematikát is „lehozni a földre,” mindezt nagyon finom humorral, sőt – csak a „vájtabb” fülűek által érzékelt – iróniával.

Későbbi pályám megválasztásában egy másik nagy tanáregyéniségnek, *Theiss Edének* volt jelentős szerepe, aki a Statisztika tanszékét vezette. Ekkor úgy fordultam a statisztika felé, mint jövőm egy lehetséges és szívesen vett alternatívájához. Szerencsére a statisztika-

oktatás a következő tanévben folytatódott; ekkor már szakstatistikákra tagolva, és az ipar-szakon (ahova történetesen tartoztam) olyan kiváló személyiség tanította az iparstatistikát, mint *Lukács Ottó*, olyan gyakorlatvezetőkkel körülvéve mint például *Ollé Lajos* (a Statisztikai Tanszék későbbi vezetője). Közben Huszár Géza meghívott gyakorlatvezetőnek a matematikai tanszékre; ily módon az oktatás mindkét oldalát megismerhettem, mivel matematikát oktattam az első éveseknek és statisztikát tanultam harmadévesként. Mindkét diszciplinára úgy tekintettem mint az objektív valóság megismerésének eszközére.

Ez érdekes felvetés, gondolod, hogy a statisztika valóban képes az objektív valóság bemutatására, hiszen még olyan egyszerűnek tűnő kérdésre sem tud válaszolni, hogy pontosan mennyi Magyarország népessége?

Nem tud, de biztos, hogy nem téved nagyot. Az a talán kissé pontatlan szám mit sem változtat az objektív valóságon. Annak idején még tanultuk a „korlátolt pontosságú számokkal való műveleteket”, jelül annak, hogy a nem „abszolút pontos” adat is adat és nagyon értékes információ hordozója lehet. Az objektív valóság megvilágítását nem a technikai nehézségek, hanem például a helyes definíció hiánya, a kérdés pontatlan feltevése, vagy a rosszul megválasztott módszerek akadályozhatják.

Visszatérve pályád kezdetére, mi történt az egyetem befejezése után?

Ma talán elképzelhetetlen, de akkoriban, a központi gazdaságirányítás idejében, az egyetem elhelyezte összes hallgatóját, sőt egyes esetekben választási lehetőséget is kínált a végzős hallgatóknak. Én is több lehetőség közül választhattam, ezek közül az egyik a Közlekedési Minisztérium statisztikai osztálya

volt. Telitalálat! Hiszen a statisztikát, az engem legjobban érdeklő területet javasolták. 1952 és 1960 között nyolc évet töltöttem a minisztériumban, amikor barátom és volt évfolyamtársam *Dreschler László* felvetette, nem volna-e kedvem a Központi Statisztikai Hivatalban dolgozni. Némi habozás után igent mondtam, és a KSH Közgazdasági főosztályára kerültem. Ez a főosztály, *Mód Aladárné* vezetésével, nagyon színvonalas egysége volt a Hivatalnak. *Mód Aladárné* széles látókörű, művelt vezető volt, akit nemcsak a gazdaságstatisztikai, hanem a társadalomstatisztikai kérdések is érdekeltek, különös tekintettel a társadalmi rétegződés problematikájára. Én a főosztályon belül a módszertani osztályra kerültem, ahol inkább a statisztika elméleti kérdéseivel, mintsem a gyakorlatával foglalkoztam. Így egy jó ideig metodikai fejlesztésekben, kutatásokban vettem részt. Abban az időben a KSH nemcsak állami hivatalnak, hanem kutatóhelynek is minősült, így az egyik első megbízásom is úgy szólt, hogy fogjam össze a KSH-ban folyó kutatási tevékenységeket és készítsek jelentést erről a Magyar Tudományos Akadémiának. Ez a munka arra is jó volt, hogy élő kapcsolatba kerülhettem a KSH főosztályainak nagy részével.

Az a hír járja, hogy Mód Aladárné keménykezű vezető volt, katonás rendet tartott; hogy tudad biztosítani a kutatói önállóságot?

Valóban keménykezű vezető volt, de a katonás jelző nagyon nem illik rá; ezt onnan tudom, hogy már 1960-ban bekerültem abba szűkebb tanácskozási körbe, amelyben a főosztályvezető és néhány független elme (például *Árvay János*, *Drechsler László*) vett részt, és ott olyan eszmecsere alakult ki, ahol az észérvek nemegyszer az autoritás fölé kerekedtek. Módné emellett nagyon jó kommunikátor volt,

érvrendszerét, vitastílusát nagyon becsültem, és ígykeztem „ellesni.”

Ha szólnál néhány szót az ebben az időszakban végzett munkáidról, főbb feladataidról.

Az 1960-as évek elején indultak el a makroökonómiai nemzetközi összehasonlítások a lakosság fogyasztásáról, a beruházásokról, később az egész nemzeti jövedelemről. A KGST keretében is folyt ilyen tevékenység és projektek alakultak ki a tagországok nemzeti jövedelmének részletes összehasonlítására. Ebben a munkában magyar részről én is részt vettem. Leginkább az a fázis érdekelt, amikor a *módszerek* kialakítása állt a középpontban. Tulajdonképpen az én egész statisztikusi pályámon a módszertan kapta a legnagyobb hangsúlyt. Később persze elemzéseket is végeztem és hamar elkezdtem publikálni. A *Statisztikai Szemle* nagyon nyitott volt, szinte kérte a cikkeket, és mivel aránylag könnyen írtam, előbbutóbb rendszeres szerző lettem a folyóiratban.

Azt gondolom, hogy felfelé ívelő pályádnak kulcseleme lehetett az, hogy több nyelven beszéltél, olvastál és publikáltál.

Az biztos, hogy az olvasáshoz, tárgyaláshoz, konferenciákon bemutatott előadásokhoz jó nyelvtudás kellett. Az 1960-as évek elején három nyelven, németül, oroszul és franciául beszéltem, de angolul nem tudtam. 1964-ben a KSH rendezett egy nemzetközi ENSZ-konferenciát, talán a mintavétel kérdésében, ahova benyújtottam egy dolgozatot francia nyelven; elő is adtam, de az egész konferenciából azt a következtetést vontam le, hogy a három idegen nyelv együtt nem ér annyit a nemzetközi életben, mint az angol egymaga. Ha jól emlékszem, a konferenciát követő napon kezdtem el angolul tanulni. Ebben az időben a Hivatalban igen jó nyelvtanfolyamok voltak. Természetesen nem árt, ha az ember nem csak

angolul beszél, mert a nemzetközi kommunikációban a szimpátia elnyerését sokban segítheti, ha a tárgyalópartner anyanyelvén tudunk beszélni.

Nyelvtudásod predesztinált arra, hogy részt vegyél a statisztikát érintő nemzetközi életben és, hogy fő szakterületeddé váljon a nemzetközi összehasonlítás témaköre.

Igen. Amikor Magyarország az 1960-as évek közepén bekapcsolódott az ENSZ Statisztikai Hivatala által indított, az egyes országok statisztikai összehasonlítását végző, ma úgy mondanánk projektbe (ez a híres „ICP”), akkor a KSH, 1968-ban, engem delegált erre a munkára, majd kaptam az ENSZ-től egy három hónapos megbízást New Yorkba, ahol a feladat a projekt alapjainak a lerakása volt. Ekkor együtt dolgoztam *Kenessey Zoltánnal*, aki később a nemzetközi statisztika emblematikus személyisége lett. Már a „kisdoktori” disszertációm is a nemzetközi összehasonlítások módszereiről írtam, a nagydoktori disszertációm témája – amit 1982-ben védtem meg – a nemzetközi makroökonómiai összehasonlítások olyan áttekintését adta, amely összefoglalta mindazt, amit erről a témáról akkor tudni lehetett.

Egyébként volt egy másik szakterületem is: az 1970-es években az árstatisztikával foglalkoztam, több mint tíz évig vezettem a KSH árstatisztikai osztályát. Kandidátusi disszertációm „Árstatisztika a makroökonómiában” címmel írtam. Ez a téma aztán könyv formájában is megjelent.

Visszatérve a nemzetközi tevékenységre, 1986-tól 1990-ig az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának a Statisztikai részlegében dolgoztam. Ott a feladat a *gazdaságstatisztika fejlesztése* volt. Ez is a módszertan körébe illik; kb. tíz téma tartozott hozzám: például a nemzeti számlák, szolgáltatásstatisztika és természetesen az ENSZ nemzetközi összehasonlításának, az ICP-nek európai része.

Aktív tagja vagy a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek (ISI). Ismertetnéd a szervezetben végzett munkádat?

Az ISI – nevével ellentétben – nem intézet, hanem tulajdonképpen nemzetközi statisztikai társaság. Kétévenként tart egy hatalmas méretű nemzetközi konferenciát, amelyen a statisztika minden ága, minden irányzata szóba kerül. Ennek a szervezetnek a nyolcvanas évek közepe óta vagyok tagja. Szerepem igen változatos, voltam már előadó, felkért hozzászóló („discussant”), vitavezető, ezen kívül több éve vagyok tagja az Intézet Publikációs Bizottságának.

Sokrétű módszertani munkásságod közül, ha említenél néhányat, amire a legbüszkébb vagy, ami elsősorban a Te nevedhez kötődik?

Ezek is a nemzetközi gazdasági összehasonlításokhoz kapcsolódnak. Két cikk, amelynek mondanivalóját később a nagydoktori értekezésben fejlesztettem tovább: az egyik a főkomponens-elemzés alkalmazása, másik a klasztervizsgálat felhasználása az országok gazdasági színvonalának, illetve szerkezetének összehasonlítására. De mulatságos epizód is akad: a hetvenes években kidolgoztam egy nagyon egyszerű eljárást a gazdasági fejlettségek összemérésére, amely sokkal pontatlanabb, de sokkal egyszerűbb, mint az ICP. Nem hittem volna, hogy nemzetközi hírnévre „vergődik”, amikor egy konferencián hallottam, hogy „Szilágyi-módszerként” emlegetik.

Visszatérve pályafutásodra, 1990-ben új helyzet állt elő, a rendszerváltozás a statisztikában is változást hozott, visszatértél külföldi kiküldetéséről, hogyan kapcsolódtál be a munkába?

Amikor az 1990-es évek elején hazajöttem, nagy zsongást érezkeltem magam körül; a

politika – más intézményekhez képest – kevésbé befolyásolta a KSH életét. Részesem voltam annak a folyamatnak, amikor a magyar statisztika felzárkózott a világstatisztikához. A történeti igazsághoz hozzátartozik azonban, hogy ez a folyamat 1990-ben felgyorsult ugyan, de sokkal korábban kezdődött, hiszen 1979 és 1989 között *Nyitrai Ferencné* elnök már erre a pályára állította statisztikánk fejlődését, jelentős előnyt biztosítva azon országok statisztikai szolgálatával szemben, amelyek a kilencvenes években láttak hozzá a változtatásokhoz.

Bekapcsolódva tehát a magyar statisztika eurokonform átalakításának munkálataiba, néhány évig vezettem azt a kooperációs bizottságot, amely az átalakítást irányította. A már említett kedvező körülmények hatására, valamint annak következtében, hogy *Vukovich György* személyében olyan elnök került a KSH élére, aki több évtizedes tapasztalata révén sok statisztikai területet közelről ismert, a magyar statisztika viszonylag könnyű helyzetben volt, hiszen csak a „finomhangolást” kellett elvégezni. Példaképpen említhetem, hogy amikor külföldi kollégák eljöttek hozzánk, hogy segítsenek bennünket ebben a munkában, akkor néhányan igencsak csodálkoztak, hogy inkább tőlünk lehetett tanulni néhány szakmai fogást. Az előbbiekkal összefügg, hogy ekkoriban alakult meg az Országos Statisztikai Tanács (OST), melynek jelenleg éppen tagja vagyok. (Az OST-nek öt olyan tagja van, aki a tudományos élet képviselőjeként van jelen.).

Tudom, hogy folyamatosan részt vállaltál a statisztika oktatásában, foglald össze az e területen végzett tevékenységedet?

1961-ben féléves oktatóként kerültem a Közgazdasági Egyetem Statisztikai tanszékére, és az oktatói fokozatokat végigjárva 1983-

ban lettem egyetemi tanár. Kezdetben gazdaságstatisztikát, majd, ahogy a tantervek változtak, más, de a gazdaságstatisztikához közel álló studiumokat is tanítottam. Legsikeresebb időszakomnak azokat az éveket tartom, amikor Nemzetközi gazdaságstatisztika címen önálló tananyagot dolgoztam ki és tanítottam.

Most egy kicsit kanyarodjunk statisztikán kívüli területekre, arról kérdeznék, hogy milyen kedvteléseid vannak, mivel foglalkozol szabadidődben, egyről tudok, és ez a labdarúgás?

Még a nyugdíjas időszak sem ad elég időt valamennyi érdeklődési területem kívánatos mértékű bejárására. A soron következő szépirodalmi mű kiválasztásánál például már az is dilemma, hogy újraolvassak-e egy valamikor tetszett, de kissé már feledésbe merült művet (hányszor kell egy élet során elolvasni pl. a Varázshegyet?) vagy egy ismeretlenbe vágjak-e bele. Színház, zenehallgatás (hangversenyen, rádióban, lemezen); ezen a területen „vegyeskoszton” élek, de a kamarazene és az operának kitüntetett szerepe van. Ezt az érdeklődésemet kamatoztattam akkor, amikor néhány alkalommal az osztrák rádió műsorában hallgatott „Musikrätsel” („Zenei rejtély”) című műsorára megfejtést beküldve, többször is nyertem érdekes hanglemezeket.

Kérdésedből azonban úgy érzem, hogy főként a labdarúgáshoz való viszonyomat firtatod. Nos, ez attól kezdve érdemel említést, amikor rájöttem arra, hogy érzem („drukkolás”) nélkül is lehet nézni mérkőzéseket, sőt akkor látja az ember a legtöbbet a játékból, ha nem vakítja el az eredmény miatti izgalom, öröm, vagy méreg. Így kezdtem el érdeklődni ennek a játéknak a szabályai iránt; nagyon rövid ideig magam is bíraskodtam, de ennél fontosabb volt az a felismerés, hogy

nálunk elég felületesen ismerik a játékszabályokat és ezek az ismeretek, a tévedésekkel együtt, főként szájhagyomány útján terjednek „apáról fiúra.” Ezért megszereztem a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség, a FIFA szabálykönyvét, amelyet magyarra fordítottam, illetve ebből készítettem egy magyar nyelvű szabálykönyvet. Az évek folyamán, a szabályok gyakori változása miatt, még 10-12 ilyen szabálykönyvet állítottam össze. 1969-ben az MLSZ játékvezetői bizottságának elnöke lettem, oktattam és tovább képeztem a játékvezetőket. Ugyanakkor (az emlékezetes marseille-i kudarcot követő „örségváltás” során) beválasztottak az MLSZ elnökségébe, amelynek kisebb-nagyobb kihagyásokkal 22 évig voltam a tagja. Az idők folyamán többféle funkciót töltöttem be, voltam például a Magyar Kupa Bizottság elnöke; talán a nyelvtudásom is belejárt, hogy több évig a Nemzetközi Bizottság elnöke is lehettem, és képviseltem a Szövetséget nemzetközi szinten. Az MLSZ-elnökségi tagságom 1999-ben ért véget, azóta tiszteletbeli MLSZ-elnök vagyok. (Az egyetlen olyan tiszteletbeli elnök, aki sohasem volt elnöke a Szövetségnek.).

Ez azért bámulatos, hogy több évtizeden keresztül belülről figyelhetted a magyar labdarúgás irányító szervezetének életét. Azt hiszem nálad kevesebb olyan autentikus ember van, aki véleményt tudna mondani a magyar labdarúgás nehézségeiről, bajairól, az 1968 óta tartó kicsit hullámozó, ám tartós visszaeséséről, zuhanásáról.

Inkább úgy mondanám, hogy *visszaesési szakaszok* követték egymást. Ebben sok minden játszott szerepet, elsősorban az, hogy az „Aranycsapat” szintjét lehetetlen volt tartani, már csak az emigrálások miatt is. 1956-ban elment a teljes ifjúsági válogatott is, amely ak-

kor érett volna be, hiszen három évvel korábban ifjúsági Európa-bajnok volt. Ezzel kimaradt egy labdarúgó generáció, amit nem lehetett pótolni. Ennek ide s tova fél évszázada. A nyolcvanas években legalább a világbajnokságra való kvalifikációknak és egy UEFA-kupa ezüstéremnek örülhettünk. Ezután már olyan korszak jött, amikor a visszaesés elvette az emberek kedvét a játéktól, egyre kevesebben járnak mérkőzésre. Emellett voltak és vannak anyagi nehézségek is, a sporttelepeket például nem fejlesztették úgy, ahogy máshol a világban. Ebben, ha lassan is, de látható némi javulás és bizakodhatunk az új gyermekprogramokban.

Visszatérve szakmai kérdésekre, cikkeiből látom, hogy, több más pályatársadhoz hasonlóan, foglalkoztatott az a kérdés, tudomány-e a statisztika?

Ez a kérdés az idők folyamán különböző formákban és különböző hangsúlyokkal merült fel. Számomra egyértelmű, hogy a statisztika tudomány. Az már részletkérdés, hogy milyen tudománynak tekinthető, módszer- vagy közgazdasági, vagy természettudománynak. Következésképp a statisztikusok munkája – természetesen színvonalától függően – tudományos tevékenység. Foglalkoztam ehhez hasonló kérdésekkel, például tudományágak osztályozásának elbírálásával. Három évig tagja voltam a Magyar Akkreditációs Bizottságnak, ahol a közgazdaságtudományt képviseltem. A Bizottság plénuma mellett elnöke voltam a Közgazdaságtudományi Szakbizottságnak. Ennek során találkoztam a különböző tudományágak ütközési vagy átfedési területeivel, az önállóság megítélésének különböző ismerveivel. Amikor statisztikát oktattok, vagy statisztikai tárgyú cikket írok, mindig meggyőződésemmel, hogy valamilyen tudományos diszciplínával

van dolgom; akár magáról a statisztika elméletéről, akár valamilyen alkalmazásáról van szó. Meggyőződésemmel szerint a statisztika annyira önálló tudomány, amennyire bármely más tudomány önálló tud lenni. (Ez a dolog elvi oldala. A többi már a lobbik területére tartozik.)

A Statisztikai Szemlében sokat publikáló szerzőként, Szerkesztőbizottságunk tagjaként Te is érezheted azt a dilemmát, hogy a Szemle milyen mértékben adjon teret a matematikai statisztikai módszertani cikkeknek, illetve más jellegű, gazdasággal, társadalommal foglalkozó elemző tanulmányoknak. Mi a véleményed erről a kérdésről?

Amit felvetettél, nem csak a Szemle problémája. Bármilyen tudományos munkának legalább kettő, de lehet, hogy több fórumon is helye lenne. Az ISI publikációs bizottságában például sokat foglalkoztunk az Intézet legrangosabb folyóiratával, az *International Statistical Review*-vel. Volt idő, amikor a bizottság rosszállóan állapította meg, hogy a folyóirat cikkei kizárólagosan matematikai statisztikával foglalkoznak, márpedig az Intézet tagsága a statisztika más ágait is műveli, de a *Review* nem biztosít nekik fórumot. Egyébként az egész tudománytörténet leírható úgy, hogy miként emelkednek ki külön tudományágak egy nagyobb tudományos egység-halmazból, majd egy idő múlva hogyan változik a struktúra.

Közelebbről, a *Statisztikai Szemle* egyes számainak a felépítése két azonos rangú elv: az egyensúly és a színvonal mentén történhet. Azaz egy adott szám összetétele attól függ, hogy a kérdéses pillanatban mi van a szerkesztőség „tarsolyában.”

Végül arról szeretnék kérdezni, hogyan látod a statisztika jövőjét, perspektíváját?

A statisztika jövőjét pozitívnak látom abból a szempontból, hogy soha annyi hivatkozás, illetve igény a statisztikára nem volt, mint manapság. Ez persze többlet feladatot is ad a statisztikának („a nemesség kötelez”), és örömmel látom, hogy a KSH ezzel a megnövekvő igénnyel lépést akar és tud is tartani. A magyar statisztikai szolgálat meg tud felelni az új követelményeknek, sőt elébük is tud menni,

annak ellenére, hogy anyagi nehézségekkel, korlátokkal is meg kell küzdenie.

Köszönöm a beszélgetést, jó egészséget kívánok.

Dr. Lakatos Miklós,

a *Statisztikai Szemle* főszerkesztője

E-mail: miklos.lakatos@ksh.hu

„Aktív öregedés” – szakmai konferencia

A „hosszú élet forradalma”, ahogy az ENSZ dokumentuma nevezi már a XX. században elkezdődött, és várhatóan radikális demográfiai változásokat hoz majd az emberiség, de elsősorban az európai államok jövőjét illetően. A probléma globalitását felismerve már 1982-ben sor került az öregedéssel foglalkozó első világkonferenciára, amelynek alkalmával az államfők idősügyi cselekvési tervet fogadtak el.

A népesség öregedésével járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt évtizedben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek, s mint tapasztaljuk, ezek súlya, jelentősége tovább növekszik. Mivel a népesség öregedése egész Európában – így Magyarországon is – tartós folyamatnak bizonyul, a társadalomnak fel kell készülnie az ebből adódó feladatok kezelésére. Köztudott, hogy az életkor örvendetes meghosszabbodása következtében az inaktív kort elért emberek egyre hosszabb ideig maradnak egy olyan ellátó rendszerben, amelynek anyagi bázisát a szűkülő létszámú aktív korú járulékbefizetőknek, illetve a munkáltatóknak kell előteremteniük. Nem véletlen, hogy az Európai Unió új évezredre vonatkozó, most már Magyarországra is érvényes irányelvi stratégiai célként jelölik meg a korai nyug-

díjba vonulás trendjének megfordítását, az aktív életciklus meghosszabbítását, valamint a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságának és rugalmassá tételének kérdését. A gazdasági természetű feladatok mellett azonban olyan társadalmi hatásokkal is számolni kell, amelyek az idős korúak arányának növekedése következtében, többek között, a családösszetételben, az együttélési formákban, az egészségügyi ellátásban, az életmódban és a generációk együttműködésében érvényesülnek.

Az ENSZ által korábban elfogadott alapelvekhez tehát az élethosszig tartó fejlődés és a generációk közötti kapcsolatok dimenziója társult, s ezek egy „minden korosztály számára kedvező társadalom” kialakításának alapjául szolgálhatnak. E célok megvalósításához azonban konkrét közpolitikai intézkedésekre van szükség.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) az élet szinte minden területére kiterjedő társadalomstatisztikai információk folyamatos gyűjtésével, elemzésével, publikálásával foglalkozó közszolgálati intézmény; és mint ilyen, hosszú évtizedek óta megkülönböztetett figyelemmel kíséri az idős korú lakosság létszámának, összetételének jellemzőit, életkörülményeinek alakulását is. A Hivatal, valamint a Szociális